

Leeg pierenbadje:
in Kaapstad gelden
een jaar na de
droogtecrisis nog
restricties voor het
watergebruik.

Hoe voorkom je dat een metropool
droogvalt? Kaapstad wist dat net
te voorkomen met strenge regels.
Inspirerend voor andere wereldsteden,
maar ook confronterend.

Door Hilda Bouma • Fotografie: Sinaya Wolfert

Droogte aan de Kaap

Tuinen mogen niet besproeid worden met leidingwater.

Wat is het moment dat je bereid bent je eigenbelang op te geven voor het algemeen belang? Wanneer dringt het besef door dat wat jij doet niet alleen de anderen schaadt, maar uiteindelijk ook jou zelf meesleurt in de ondergang?

De grote droogte waar Kaapstad vorig jaar mee te maken had, is wat dat betreft een fraaie testcase voor de menselijke solidariteit. Een jaar geleden stonden de kranten vol met artikelen die beschreven hoe het de bewoners van de miljoenenstad gezamenlijk gelukt was Day Zero af te wenden, de dag dat er geen drup water meer uit de kraan zou komen. Verhalen over maximaal 90 seconden douchen, in een teiltje, om het water op te vangen voor een handwasje. Over hotels die de handdoeken nog maar eens in de vier dagen wisselden en de stop uit het bad haalden. Over stoer ongewassen haar. En over het ongemak van het gebod alleen door te spoelen bij een grote

Op een onlinekaart was precies te zien wie zich aan het waterrantsoen hield en wie niet

Zwembaden worden tegenwoordig met zout water gevuld in Kaapstad. Bewoners hebben ook planten

in hun tuin vervangen door exemplaren die beter tegen droogte kunnen.

boodschap, óók op kantoor ('If it's yellow, let it mellow, if it's brown, flush it down').

Bij al die heroïsche verhalen werd vergeten te melden hoe beangstigend veel moeite het had gekost iedereen zover te krijgen. Want het watertekort in Kaapstad kwam niet als een verrassing, het was een ramp die zich geruime tijd daarvoor had aangekondigd. Na drie droge winters was het peil in de Theewaterskloof Dam, het belangrijkste drinkwaterreservoir van de stad, begin 2018 gezakt tot 12 procent van het normale peil, terwijl de laatste 10 procent van het water in de dam geldt als 'niet oppompbaar'.

In januari waren de vier miljoen inwoners van Kaapstad op water-rantsoen: ze mochten 87 liter

'Please don't use me! Cape Town has no water'. Boven: regentonnen zijn een algemeen verschijnsel.

per persoon per dag gebruiken. Ter vergelijking: Nederlanders gebruiken gemiddeld 119 liter per dag en inwoners van Californië 321 liter per dag. Het stadsbestuur van Kaapstad zette een waterkaart online waarop iedereen precies kon zien, per huishouden, wie zich aan die restrictie hield en wie niet. Officieel was dat om de zuinige inwoners te prijzen, maar het effect was omgekeerd: namings- en shaming van de verspillers.

Het hielp wel, maar lang niet genoeg. Slechts 55 procent van

Emmer om het douchewater op te vangen. Boven: distributie van gratis water voor het wassen van de auto en het sproeien van de tuin.

de inwoners hield zich aan het rantsoen. Met name de rijkere namen het risico van een boete. Op het hoogtepunt van de zinderende Kaapse zomer, op 1 februari, werd het rantsoen verlaagd tot 50 liter per persoon per dag, en ging de prijs van drinkwater met 61,3 procent omhoog na consumptie van die eerste 50 liter.

Maar wat echt effect had, was de aankondiging dat er, als er niks veranderde, vanaf 12 april nog maar 25 liter per persoon beschik-

baar zou zijn, die gedistribueerd zouden worden via tankauto's op tweehonderd plekken in de stad. Het apocalyptische visioen om met een jerrycan in de rij te moeten staan in de brandende zon leidde uiteindelijk tot een massale gedragsverandering.

Een put in de tuin

Kaapstad was de eerste miljoenenstad ter wereld die te maken kreeg met ernstige gevolgen van de klimaatverandering. Zoals de foto's van Sinaya Wolfert laten zien, zijn de bewoners van de stad zich er een jaar later nog steeds bewust van dat water uit de kraan niet vanzelfsprekend is. De waterconsumptie is nog steeds 40 tot 60 procent lager dan een paar jaar geleden. Een kanaal op de tv zendt de

De Theewaterskloof Dam is de grootste waterbron voor Kaapstad. In totaal krijgt de stad water uit zes verschillende 'dammen', waar men in Zuid-Afrika een stukje meer onder verstaat.

Een tv-kanaal zendt de hele dag besparingstips uit.

hele dag besparingstips uit. Op het 'water dashboard' van het stadsbestuur kun je precies volgen hoe het met de watertoevoer staat. Op dit moment staat het dagrantsoen op 105 liter per persoon. De zomer in Kaapstad is voorbij, het regenseizoen is begonnen. Een spannende tijd. De Theewaterskloof Dam is nu voor 40 procent gevuld. Voor de droogte inzette, in 2015, was dat 75 procent.

Wie positief is ingesteld, trekt de conclusie dat de droogtecrisis de enorme kloof tussen arm en rijk in de stad heeft gedicht. Wie somber van aard is, verwacht dat die solidariteit langzaam wegebt. Zoals de meeste Zuid-Afrikaanse steden, volgt Kaapstads sociale structuur nog steeds de regels van de apartheid. De zwarte inwoners van de sloppenwijken, waar 21 procent van de bevolking woont, gebruiken 4 procent van de watertoevoer naar de stad. De bewoners van de villawijken bij de Tafelberg en de rijken in de binnenstad, gebruiken samen ruim 50 procent.

Naar schatting 30.000 eigenaren van een tuin hebben een put geslagen naar diepere waterlagen. Als je rijk genoeg bent, kun je dat zelf drinkwater van maken. □

De waterconsumptie is nog steeds 40 tot 60 procent lager dan een paar jaar geleden